

มาตรการในการสนับสนุนรัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

รศ.ดร.ภูมิ โชคเหมาะะ

ภาควิชากฎหมายเพื่อการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มาตรการการสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันประกอบด้วยการประสานงานระหว่างหน่วยงานรัฐบาลกลาง หน่วยงานของรัฐแต่ละรัฐ 16 รัฐพร้อมด้วยงานเอกชนภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่นแม้กระทั่งสหภาพยุโรป จึงเป็นลักษณะกระจายอำนาจมากกว่าการรวมอำนาจ (Decentralized Approach) เนื่องจากไม่มีกฎหมายหรือหน่วยงานใดๆ รับผิดชอบเกี่ยวกับธุรกิจขนาดกลาง และธุรกิจขนาดย่อมโดยตรง ดังนั้นรัฐบาลกลางเยอรมันจึงต้องพึ่งพาอาศัยทั้งองค์กรรัฐและเอกชนในการช่วยเหลือสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อม เช่น ธนาคารของรัฐ Mittelstandbank ซึ่งได้กำเนิดขึ้นจากการควบคุมกิจการระหว่าง ธนาคาร Deutsche Ausgleichsbank (DtA) และหน่วยงานที่ช่วยเหลือด้านการเงิน Kreditanstalt fuer Wiederaufbau ซึ่งให้การดูแลกำกับนโยบายด้านการเงิน แม้ว่าธุรกรรมของธุรกิจขนาดกลาง และธุรกิจขนาดย่อมจะกระทำผ่านธนาคารพาณิชย์ก็ตาม

หอการค้าร่วมกับทั้งสมาคมการอุตสาหกรรมต่างๆ ที่มีหน้าที่ตรวจตราประเมินสภาพของธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อม เพื่อในการให้ความช่วยเหลือด้านการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับนโยบายด้านการขายและการตลาด โดยอนุมัติจากกระทรวงเศรษฐศาสตร์

(Bundesamt fuer Wirtschaft)

มาตรการรัฐบาลกลางเยอรมันในการสนับสนุนธุรกิจขนาดย่อมมีดังนี้

1. อัดฉีดเม็ดเงินให้กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่กำลังอยู่ในขั้นตอนการจัดตั้งรวมทั้งธุรกิจที่ดำเนินการไประยะหนึ่งแล้วโดยการเปิดขยายช่องทางการลงทุน (Improving access to venture capital)
2. ให้การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี know how และนวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
3. สนับสนุนการจัดกิจกรรมระหว่างประเทศให้กับธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อม
4. ส่งเสริมค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการ (self-employment) แทนการเป็นลูกจ้าง
5. คิดค้นระบบอรรถที่ได้ประสิทธิภาพ
6. กำจัดระบบราชการ (reducing bureaucracy)

1) การสนับสนุนของรัฐในการก่อตั้งธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อม

รัฐบาลเยอรมันได้ให้การช่วยเหลือสนับสนุนการก่อตั้งธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจ

ขนาดย่อมตามแผนการเงินที่ได้มีการออกแบบสำหรับธุรกิจนั้นๆ โดยเฉพาะ โดยหน่วยงาน ERP (European Recovery Program) หรือ โครงการฟื้นฟูยุโรป ซึ่งมักช่วยเหลือในการก่อตั้งธุรกิจสินค้าหัตถกรรม นอกจากนั้นแล้วธุรกิจที่เพิ่งจัดก่อตั้งรวมทั้งธุรกิจที่ดำเนินการแล้ว มักได้รับความช่วยเหลือจาก 2 ธนาคารของรัฐ อันได้แก่ ธนาคาร Deutsche Ausgleichbank (DtA) และธนาคาร Creditanstalt fuer Wiederaufbau (KfW)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา โครงการช่วยเหลือการก่อตั้งธุรกิจขนาดย่อมโดยเฉพาะ (ในที่นี้หมายถึงธุรกิจที่ใช้ทุนในการก่อตั้งไม่เกิน 50,000 ยูโร) โดยเปิดช่องทางให้เจ้าของธุรกิจได้มีโอกาสกู้ยืมเงิน รวมถึงการกู้ยืมโดยใช้หลักประกัน

2) การช่วยเหลือด้านการลงทุน

โครงการฟื้นฟูยุโรป หรือ European Recovery Program และโครงการ KfW Mittelstand ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนด้านการลงทุน นอกจากนี้แล้วธนาคาร Buergschaftsbanken ให้การช่วยเหลือด้านหลักประกันธุรกิจ

3) การช่วยเหลือด้านการค้นคว้าและวิจัย

โดยทั่วไปแล้วรัฐบาลเยอรมันมักให้การช่วยเหลือสนับสนุนด้านการค้นคว้าและวิจัยแก่ธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อม ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีทั้งธุรกิจด้วยตนเองและระหว่างสถาบันวิจัย อาทิ โครงการศักยภาพในการริเริ่มธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อม หรือ PRO INNO (Program Innovation Capabilities for SMEs) ซึ่งนอกจากจะถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างหน่วยงานธุรกิจ

ด้วยกันแล้ว ยังให้การสนับสนุนการโอนย้ายพนักงานลูกจ้างระหว่างองค์กรธุรกิจและสถาบันวิจัยอีกด้วย เช่นเดียวกับโครงการเทคโนโลยี สำหรับธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อมในอนาคต หรือ Technologies of the Future for SMEs และโครงการสนับสนุนเครือข่ายการริเริ่มหรือ support for Innovative Networks (InnoNet) ซึ่งช่วยเหลือสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าหัตถกรรม ภายใต้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิจัยและมหาวิทยาลัย

4) โครงการด้านสิ่งแวดล้อม

ยังมีโครงการต่างๆ อีกมากมายที่ช่วยเหลือ กระตุ้นและปลูกฝัง จิตสำนึกการทะนุถนอมด้านสิ่งแวดล้อม การบริโภคพลังงานทดแทน และการนำวัสดุกลับมาใช้งานอีก (Recycling for material) ซึ่งโครงการที่เกี่ยวกับประหยัดพลังงานและสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากโครงการฟื้นฟูยุโรป European Recovery Program ธนาคาร Deutsches Ausgleichsbank โครงการกองทุน KfW ซึ่งให้ดอกเบี้ยต่ำในระยะยาว

5) โครงการช่วยเหลือด้านการส่งออกและกระชับความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศ

โดยหลักแล้ว การสนับสนุนด้านการปรับปรุงพัฒนาด้านการตลาด การขาย และกระบวนการผลิตสินค้าและบริการกับคู่ค้าต่างชาติ มักเป็นหน้าที่ของเครือข่ายหอการค้าเยอรมันและสำนักงานผู้แทนของหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติการอยู่ในต่างประเทศ หน้าที่ต่างๆ เหล่านี้ครอบคลุมด้านการเปิดตัวตลาด การศึกษาวิจัยด้านการตลาด การให้คำปรึกษาด้านโครงสร้างกิจการร่วมค้า ตลอดจนจนถึงการลงทุน

นอกจากนั้นแล้วยังมีหน่วยงาน ข้อมูลการค้าต่างชาติ หรือ Federal Office of Foreign Trade Information ที่ให้บริการทั้งข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการตลาด สินค้าและความร่วมมือระหว่างคู่ค้า และข้อมูลเฉพาะ เช่น ข้อมูลด้านความต้องการของลูกค้า ระเบียบขั้นตอนการส่งออก การวิจัยเฉพาะด้าน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้รับการกลั่นกรองจากหน่วยงานเอกชนอิสระที่ประจำอยู่ในแต่ละประเทศ หน่วยงานสุดท้ายที่ช่วยสนับสนุนได้แก่สถานทูตเยอรมันและกงสุลเยอรมันในประเทศต่างๆ รัฐบาลเยอรมันได้ให้การช่วยเหลือธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อม โดยจัดหาหลักประกันทางธุรกิจสำหรับการส่งออก หลักประกันด้านการลงทุนต่อความเสี่ยงทางการเมือง โดยเน้นที่ความช่วยเหลือปกป้องการลงทุนของต่างชาติ และการช่วยเหลือโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในงานแสดงสินค้าที่จัดขึ้นในต่างประเทศ เนื่องจากการออกงานแสดงสินค้าเป็นจุดยุทธศาสตร์ ในการเปิดโอกาสช่องทางให้กับธุรกิจส่งออก และที่สำคัญโครงการ KfW SME Program-Aboard ช่วยเหลือโดยปล่อยเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้กับธุรกิจที่มีการลงทุนในต่างประเทศ

6) การจัดฝึกอบรมและการบริการให้คำปรึกษาทางธุรกิจ

หัวใจหลักของนโยบายธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อมในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันได้แก่ การจัดให้มีการฝึกอบรมและการบริการให้คำปรึกษาทางธุรกิจ ซึ่งในการนี้ รัฐบาลเยอรมัน ได้พึงพาองค์กรต่างๆ อันได้แก่หอการค้าและคู่ค้าทางธุรกิจ ในกลุ่มสมาคมนักธุรกิจในการให้ข้อมูลด้านการให้คำปรึกษาและมาตรการการฝึกอบรม นอกเหนือจากการบ่อนธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อมด้วยข้อมูล

ต่างๆ เหล่านี้เพียงอย่างเดียว เช่น ธนาคารของรัฐ Deutsche Ausgleichsbank ได้ดำเนินงานด้านให้คำปรึกษาว่า 40 แห่งทั่วสหพันธ์รัฐใหม่ (ประเทศเยอรมันตะวันออกในอดีต)

นโยบายการสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อมของรัฐบาลเยอรมันสำหรับธุรกิจให้คำปรึกษา

วัตถุประสงค์

เน้นการสนับสนุนที่จัดตั้งขึ้นใหม่ โดยพัฒนาปรับปรุงด้านผลประกอบการและการแข่งขันของธุรกิจเป็นหลัก ทั้งนี้โดยใช้มาตรการรางวัลจูงใจพิเศษให้กับที่ปรึกษา

เงินสนับสนุนจากรัฐ

ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจใหม่ คำปรึกษาทั่วไปด้านการบริหารรวมถึงสภาพการตลาด ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน

การให้คำปรึกษา

รัฐให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการให้คำปรึกษาโดยที่ปรึกษาอิสระที่มีคุณสมบัติตามที่ได้วางไว้เท่านั้น นอกเหนือจากนี้แล้วเจ้าของธุรกิจจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าว

ผู้มีคุณสมบัติได้รับ

เจ้าของธุรกิจขนาดย่อมการสนับสนุนทั้งภาคเอกชนและอาชีพ อิสระในภาคเอกชน ทั้งนี้โดยขึ้นอยู่กับรายได้-รายรับ การสนับสนุน ของธุรกิจนั้นๆ

รูปแบบของการสนับสนุน

เงินสนับสนุน เช่น ในการก่อตั้งธุรกิจถึง 50% (โดยมีเพดานอยู่ที่ 2,500 DM หรือ 3,300 DM สำหรับคำปรึกษาในการก่อตั้งธุรกิจ) คำปรึกษาอื่นๆ อีก 40% (โดยมีเพดานอยู่ที่ 3,200 DM ภายในระยะเวลา 5 ปี หรือสูงสุดไม่

เกิน 6,400 DM)

ข้อมูลสถิติ

ระหว่างปี พ.ศ. 2520 ถึงปีพ.ศ. 2541 รัฐได้การสนับสนุนแก่ธุรกิจให้คำปรึกษาที่ได้คุณภาพตามเกณฑ์เป็นจำนวนกว่า 300,000 ราย โดยในปี พ.ศ. 2541 กว่า 14,197 ธุรกิจได้รับการสนับสนุนจากรัฐเป็นจำนวนถึง 36.1 ล้าน DM แบ่งออกเป็นธุรกิจหัตถกรรม 37.0% ถึง 38.9% ธุรกิจร้านค้าทั่วไป 24.2% ถึง 20.9% ธุรกิจด้านการบริการ 12.4% ถึง 12.7%

นโยบายการสนับสนุนธุรกิจขนาดย่อมของรัฐบาลกลางเยอรมันสำหรับธุรกิจสถาบันการศึกษาและอบรมวิชาชีพ

วัตถุประสงค์

เน้นการสนับสนุนที่จัดตั้งขึ้นใหม่ โดยพัฒนาปรับปรุงด้านผลประกอบการและการแข่งขันของธุรกิจเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อลดการเก็บค่าเล่าเรียนของสถาบันการศึกษาและอบรมวิชาชีพ

เงินสนับสนุน

ธุรกิจสถาบันการศึกษาอบรมวิชาชีพ (เช่น โรงเรียนหรือสถาบันที่เปิดเปิดคอร์สอบรมหรือสัมมนา) สำหรับเจ้าของและผู้บริหารของบริษัทเอกชนและผู้ประกอบวิชาชีพอิสระรวมถึงเจ้าของธุรกิจ

การให้คำปรึกษา

การจัดคอร์สเกี่ยวกับธุรกิจและการพาณิชย์การเงิน เทคโนโลยี ตลอดจนการจัดการจัดการและการบริหาร (รวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน) ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลต่างๆ นานา ที่เกี่ยวกับการก่อตั้งธุรกิจ

ผู้มีคุณสมบัติได้รับการสนับสนุน

หน่วยงานที่ฝึกอบรมที่อาจได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐที่มีคุณสมบัติพร้อม (เช่น กลุ่ม

หอการค้า ที่ปรึกษาทางธุรกิจ ที่ปรึกษาอิสระ)

รูปแบบของการสนับสนุน

เงินสนับสนุนจ่ายครั้งเดียวจำนวน 660 DM ต่อวัน เป็นระยะเวลา 4 วัน (รวมทั้งหมดสูงสุด ไม่เกิน 2,640 DM)

ข้อมูลสถิติ

ระหว่างปี พ.ศ. 2520 ถึงปีพ.ศ. 2541 เจ้าของธุรกิจกว่า 1,000,000 ราย รวมทั้งผู้จัดการได้เข้าร่วมการฝึกอบรมสัมมนา 74,000 ครั้งนอกสถานที่ประกอบธุรกิจ ในปีพ.ศ. 2541 รัฐได้ให้การช่วยเหลือเป็นจำนวนทั้งสิ้น 5.9 ล้าน DM ในการจัดการฝึกอบรมกว่า 4,045 ครั้ง ให้แก่ผู้เข้าอบรมกว่า 52,800 ซึ่งผู้ได้รับประโยชน์หลักในโครงการเหล่านี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจรายย่อย (เป็นจำนวน 34.4% ผู้ประกอบธุรกิจให้บริการ (เป็นจำนวน 20.9%) และธุรกิจหัตถกรรม (เป็นจำนวน 19.7%)

ข้อมูลจาก

1. ธนาคาร DIA (Deutsche Ausgleichsbank)
2. รายงานวิชาการของหน่วยงาน GTZ (Gesellschaft fuer Technische Zusammenarbeit GmbH) โดยนาง Bettina Fuehrmann
3. รายงานเรื่อง โครงการสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและนโยบายธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันระดับนโยบายในระดับของรัฐ (SME support and SME policies in Germany in Governance on State Level) โดยนาย Friederike Welter และศาสตราจารย์ Joenkeoping